

Recomandarea 1255 (1995) referitoare la protectia drepturilor minoritatilor nationale

1. Protectia drepturilor minoritatilor este astazi una dintre misiunile cele mai importante ale Consiliului European. Adunarea si-a manifestat interesul deosebit pentru aceasta problema, adoptând Recomandarile 1134 (1990), 1177 (1992) si 1201 (1993). Ea a propus, în acest ultim text, Comitetului de Ministri sa adopte un protocol aditional la Conventia Europeana a Drepturilor Omului privind drepturile minoritatilor nationale, inspirându-se din textul propunerii de protocol care face parte integranta din recomandare.
2. În prezent, Adunarea confirma principiile enumerate în Recomandarea 1201(1993) si protocolul aditional pe care ea l-a propus atunci, în special definirea unei "minoritati nationale " care desemneaza "un grup de persoane în cadrul unui stat care:
 - a) locuiesc pe teritoriul statului respectiv si sunt cetateni ai acestuia;
 - b) întretin legaturi vechi, solide si durabile cu statul respectiv;
 - c) prezinta caracteristici etnice, culturale, religioase sau lingvistice specifice;
 - d) sunt suficient de reprezentative, fiind mai putin numeroase în raport cu restul populatiei statului respectiv cu o regiune a acestui stat;
 - e) sunt animate de dorinta de a pastra împreuna ceea ce caracterizeaza identitatea lor comuna, mai ales cultura, traditiile, religia si limba lor".
3. Cu toate acestea, guvernele nu au tinut cont de o asemenea recomandare. În cadrul întâlnirii la nivel înalt de la Viena, din 9 octombrie 1993, sefii de stat si de guvern ai statelor membre ale Consiliului European au decis sa însarcineze Comitetul de Ministri:
 - "- sa redacteze cât mai repede o conventie-cadru care sa precizeze principiile pe care statele contractante se angajeaza sa le respecte pentru a asigura protectia minoritatilor nationale; acest instrument va fi deschis semnarii si de catre statele nemembre;
 - sa înceapa lucrarile de redactare a unui protocol care sa completeze Conventia Europeana a Drepturilor Omului în domeniul cultural prin dispozitii care sa garanteze drepturi individuale, mai ales pentru persoanele aparținând minoritatilor nationale".
4. Adunarea, în Recomandarea 1231(1994), "regreta (...) profund" faptul ca întâlnirea la nivel înalt nu a tinut cont de recomandarea sa privind un protocol aditional la Conventia Europeana a Drepturilor Omului referitoare la drepturile minoritatilor nationale .
5. Între timp, Comitetul de Ministri a procedat la elaborarea Conventiei-cadru pentru protectia minoritatilor nationale care a fost adoptata sub forma sa definitivt la reuniunea ministeriala din 10 noiembrie 1994. Ea a fost deschisa semnarii la 1 februarie 1995 si a fost semnata în numele a 21 de state membre.
6. În ciuda rezervelor sale referitoare la fondul Conventiei-cadru si la caracterul ei juridic, Adunarea își exprima speranta ca documentul va fi semnat si ratificat cât mai curând posibil de catre o zdrobitoare majoritate a statelor membre si ca, de asemenea, un numar considerabil de state europene nemembre vor deveni parti contractante. În aceasta privinta, Adunarea aminteste ca, înainte de a putea intra în vigoare, conventia trebuie ratificata de catre 12 state membre.
7. Redactarea sub aspect legal a conventiei este slaba. Se enunta un anumit numar de obiective si de principii a caror definire este lipsita de precizie si a caror respectare devine o obligatie pentru statele contractante, dar nu si un drept pe care indivizii sa-l poata invoca. Mecanismul sau de aplicare nu este foarte ferm si, într-adevar, exista riscul ca modalitatile de control sa fie în totalitate lasate în grija guvernelor.
8. De altfel, este esentiala completarea Conventiei-cadru printr-un protocol aditional la Conventia Europeana a Drepturilor Omului care sa contina drepturi definite în mod clar pe care indivizii sa le poata invoca în fata organismelor judiciare independente. Aceste organisme ar putea fi, în ultima instanta, Comisia si Curtea Europeana a Drepturilor Omului. Din aceasta cauza, Adunarea considera deosebit de importanta activarea lucrarilor referitoare la "un protocol care sa completeze conventia (...) în domeniul cultural prin dispozitii care sa garanteze drepturi individuale, mai ales pentru persoanele care apartin minoritatilor nationale ".
9. Drepturile care trebuie incluse într-un asemenea protocol ar putea fi extrase atât din Conventia-cadru, cât si din proiectul de protocol aditional prezentat de Adunare în

Recomandarea 1201(1993). O lista indicativa a acestor drepturi este reprodusa în continuare si face parte integranta din prezenta recomandare.

10. Exista un al treilea instrument al Consiliului Europei care constituie un subiect de preocupare pentru Adunare. Este vorba de Carta europeana a limbilor regionale sau minoritare, finalizata si deschisa pentru semnare în 1992. Ea nu a fost ratificata pâna în prezent decât de Finlanda si Norvegia. (n.n. - ulterior, documentul a fost ratificat si de alte tari, între care si România). Sunt necesare trei ratificari suplimentare pentru intrarea în vigoare a cartei.

11. Adunarea este preocupata nu numai de numarul mic de ratificari ale Cartei pâna în prezent, ci si de modul în care ea va fi aplicata. În realitate, statele contractante dispun de un larg evantai de drepturi din care pot alege si pot preciza careia sau caror minoritati li se aplica aceste drepturi.

12. Pentru toate aceste motive, Adunarea recomanda Comitetului de Ministri:

- a) sa invite statele membre sa semneze si sa ratifice, îndata ce este posibil, Conventia-cadru pentru protectia minoritatilor nationale;
- b) sa faca astfel încât comitetul consultativ, care urmeaza a fi creat atunci când Conventia-cadru va intra în vigoare, sa fie, pe cât posibil, independent, eficace si transparent, ca de exemplu:
 - prevazând un comitet care sa cuprinda câte un reprezentant pentru fiecare din statele contractante;
 - prevazând alegeri desfasurate potrivit modelului celor care au loc pentru Comisia Europeana a Drepturilor Omului sau pentru Comitetul european pentru prevenirea torturii sau a pedepselor si tratamentelor inumane sau degradante;
 - permitând comitetului sa-si obtina informatiile dintr-un larg evantai de surse si sa actioneze din proprie initiativa;
 - abilitându-l sa stabileasca un dialog cu guvernul statului contractant interesat si sa publice rapoartele si recomandările sale cu autorizarea guvernului mentionat;
- c) sa invite statele membre (20 din 33) care nu au semnat încă, precum si statele membre care nu au ratificat Carta europeana a limbilor regionale sau minoritare sa faca acest lucru de îndata ce este posibil;
- d) sa obtina o finalizare rapida si satisfacatoare a lucrarilor sale privind un proiect de protocol care sa completeze Conventia Europeana a Drepturilor Omului "în domeniul cultural prin dispozitii care sa garanteze drepturile individuale, în special pe acelea ale persoanelor aparținând minoritatilor nationale ";
- e) sa supuna acest proiect de protocol, odata finalizat, avizului Adunarii.

Dispozitii ale Recomandarii 1201(1993) referitoare la minoritatile nationale care ar putea fi incluse într-un protocol aditional privind drepturile culturale

I. Dreptul de exprimare, de pastrare si dezvoltare a propriei sale identitati culturale

Articolul 3

1. Orice persoana aparținând unei minoritati nationale are dreptul de a-si exprima, de a-si pastra si de a-si dezvolta în deplina libertate propria identitate religioasa, etnica, lingvistica si/sau culturala, fara a fi supusa, împotriva vointei sale, oricarei tentative de asimilare.

II. Exercitarea drepturilor si libertatilor de catre persoanele aparținând minoritatilor nationale

Articolul 3

2. Orice persoana aparținând unei minoritati nationale poate exercita drepturile sale si beneficia de acestea în mod individual sau în asociere cu alte persoane.

III. Egalitatea în fata legii si nediscriminarea

Articolul 4

Orice persoana aparținând unei minoritati nationale are dreptul la egalitate în fata legii. Orice discriminare bazată pe apartenenta unei persoane la o minoritate nationala este interzisa.

IV. Dreptul de a utiliza limba minoritara

Articolul 7

1. Orice persoana aparținând unei minoritati nationale are dreptul de a utiliza liber limba sa materna, în particular si în public, deopotriva în vorbire si în scris. Acest drept se aplica, de asemenea, în ceea ce priveste publicatiile si audiovizualul.

V. Dreptul de a utiliza nume si prenume ale limbii minoritare

Articolul 7

2. Orice persoana aparținând unei minoritati nationale are dreptul de a utiliza numele sau si prenumele în limba materna si are dreptul la recunoaterea oficiala a numelui sau si a prenumelor sale.

VI. Dreptul de a utiliza limba minoritara în relatiile cu administratia

Articolul 7

3. În regiunile în care exista o importanta minoritate nationale, persoanele aparținând acestei minoritati au dreptul de a utiliza limba materna în contactele cu autoritatile administrative si în fata tribunalelor si a instantelor juridice.

VII. Dreptul de a afisa denumiri locale, nume de strpzi etc. în limba minoritara

Articolul 7

4. În regiunile în care exista o importanta minoritate nationale, persoanele aparținând acestei minoritati au dreptul sa afiseze în limba lor denumiri locale, însemne, inscriptii si alte informatii similare expuse vederii publice. Acest lucru nu împiedica dreptul autoritatilor de a afisa informatiile mentionate mai sus în limba sau limbile oficiale ale statului.

VIII. Dreptul de a învăta limba minoritara si de a urma învătamântul în aceasta limba

Articolul 8

1. Orice persoana aparținând unei minoritati nationale are dreptul sa învete limba materna si sa urmeze învătamântul în aceasta limba într-un numar corespunzator de scoli si institutii de învătamânt public si de pregatire, a caror amplasare trebuie sa tina seama de repartitia geografica a minoritatii.

IX. Dreptul de a crea si administra scoli si institutii de învătamânt si pregatire

Articolul 8

2. Persoanele aparținând unei minoritati nationale au dreptul sa creeze si sa administreze propriile scoli si institutii de învătamânt si de pregatire în cadrul sistemului juridic al statului.

X. Dreptul la declararea unui recurs

Articolul 9

În cazul invocarii unei violari a drepturilor protejate prin prezentul protocol, orice persoana aparținând unei minoritati nationale sau orice organizatie reprezentativa a unei minoritati nationale are dreptul la declararea unui recurs în fata unei instante.

XI. Dreptul la contacte libere si fara piedici cu cetatenii unei alte tari

Articolul 10

Orice persoana aparținând unei minoritati nationale are dreptul, cu respectarea stricta a integritatii teritoriale a statului, sa aiba contacte libere si fara piedici cu cetatenii unei alte tari cu care aceasta minoritate are în comun caracteristici etnice, religioase sau lingvistice sau identitate culturala.

XII. Legatura cu legislatia nationala si cu alte instrumente internationale

Articolul 12

1. Nici una din dispozitiile prezentului protocol nu poate fi interpretata ca o limitare sau restrângere a unui drept individual aparținând unei persoane care face parte dintr-o minoritate nationale sau a unui drept colectiv al unei minoritati nationale inclus în legislatia

unui stat contractant sau într-un acord internațional la care acesta din urmă este parte.

2. Măsurile adoptate, având ca unic scop protejarea minorităților naționale, favorizarea dezvoltării lor corespunzătoare și asigurarea egalității în drepturi și tratament cu restul populației în domeniile administrativ, politic, economic, social, cultural și altele, nu vor fi considerate ca discriminatorii.